

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת ואתחנן – נחמו תשע"ב

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ג' – כ"ג)

למה לא פירט באיזו עת התפלל? וי"ל שבא ללמד שלא יאמר האדם עתה אין לי מח כראוי לתפלה, ולא אתפלל עכשיו, ורק לכשאתפנה אתפלל כראוי וכנכון, רק בכל עת ועת תתפלל לפי העת ההיא של עכשיו, והיה העת איזה עת שירצה, וזהו "בעת ההיא" רוצה לומר בכל עת ועת שעומד בו.

(זרע קודש)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ג' – כ"ג)

איתא (דבר י"א – י') שמשה רבנו התפלל תקט"ו תפילות כמנין "ואתחנן", אך היא גופא טעמא בעי, למה התפלל כמספר הזה. והתירוץ הוא שתקט"ו הוא כמנין "תפלה".

(הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זיע"א)

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר (ג' – כ"ג)

אחד מגדולי תלמידיו של הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זיע"א היה הרה"ק רבי דוב בעריש מאלעסק זיע"א שהיה איש פלא וסגי נהור. בתחילה בהיותם בנעסכיז היו חברים, וכזרח אורו של הסטרעליסקער הכניע את עצמו רבי דוב בעריש לפניו ונסע מידי פעם לסטרעליסק כחסיד של רבו הגדול. פעם שבת השרף מסטרעליסק בטאפרוב, ורבי בעריש נסע אליו, בעת שהיסב ליד שולחנו הטהור של רבו, אמר לו השרף: הרב מאלעסק אמור דבר תורה, אבל מבלי לחשוב ולהתכונן תחילה, פתח רבי דוב בעריש ואמר: כתיב "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר", כלומר, בכדי לאמר בעת ההיא ללא כל הכנה מקודם, צריכים תחילה להתחנן אל ה' יתברך. ושיב רבו את הדברים.

ה' אלקים אתה החילות (ג' – כ"ד)

חז"ל אמרו (שיר השירים רבה ה' – ג') שהקב"ה מצפה מאיתנו שנפתח לו פתח כחודו של מחט והוא יפתח לנו פתחים כפתחו של אולם, ולאמתו של דבר, הרי גם את הצעד הראשון עוזר הקב"ה לעשות, הוא הנותן בנו את הכח והוא הנוטע בנו את הרצון, וזה אמר משה רבינו "אתה החילות" גם ההתחלה היא ממך, לפיכך איני מבקש אלא מתנת חיים.

(טל חיים)

ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום (ד' – ד')

ר"ל דכאשר "אתם" בעצמכם תהיו דבקים בה' ובתורתו ובשב"ק אשר הוא שמא דקוב"ה, ותעשו רצונו ותכבדוהו בלב שלם, אזי יוכל להיות "חיים כולכם היום" גם בניו ובני בניו וביתו אחריו ילמדו מדרכיו וממעשיו וכן יעשו.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

ונשמרתם מאד לנפשותיכם (ד' – ט'ו)

מסופר: פעם אחת בפרוס חג הפסח, חלה הרה"ק ה"דברי חיים" מצאנז זיע"א, ורופאיו אסרו עליו לאכול מרור בליל הסדר, כיון שחששו שהדבר עלול להזיק לבריאותו, בהגיע ליל הסדר ציוה הרבי שיכינו עבורו מרור כמידי שנה וביד רחבה, כזית גדושה של מרור מן העלים והקלח גם יחד. בהגיע השעה נטל ה"דברי חיים" את המרור בידו ואמר בהתלהבות "ברוך אתה... אשר קדשנו במצותיו וצונו ונשמרתם מאד לנפשותיכם", ומיד החזיר את המרור אל קערת הסדר.

וידעת היום והשבת אל לבבך (ד' – ל"ט)

עיקר דרך החסידות הוא, שידע האדם במה שעבר היום, אם עשה איזה מצוה כראוי ונכון או לא, וישגיח על כל מעשיו אם המה מתוקנים או לא, וזה הפירוש "וידעת היום" היינו אם תדע בכל יום מה שעשית ביום הזה, אז "והשבת אל לבבך" אז תוכל לעשות תשובה, כיון שאתה חי בחשבון ומשגיח על מעשיך, ועיניך הרואות שלא התנהגת נכון והיום עבר בהבל וריק, ותשוב בתשובה שלימה.

(תפארת שלמה)

ואהבת את ה' אלוקיך וגו' ובכל נפשך ובכל מאודך (ו' – ה')

יש השואלים, איך יתכן ציווי לאהוב, הלא אהבה היא מושג מופשט התלוי בטבעו של האדם, וכלום יוכל אדם לאהוב דבר רק משום שנצטווה על כך. והתירוץ נעוץ בקושיא גופא, מזה שציוה הקב"ה "ואהבת", יש להסיק כי אכן יש בטבעו של כל אדם מישראל כוח מיוחד לאהוב את בוראו, ואין צריך אלא לעורר כוח טבעי זה ולטפחו, ואכן זה עיקר עניינה של מצוה "ואהבת" שיעשה אדם את הפעולות הדרושות כדי לעורר את הכוח הטבעי החבוי בקרבו, לאהוב את השי"ת.

(שפת אמת)

אותות ומופתים וגו' בפרעה ובכל ביתו לעינינו (ו' – כ"ב)

הפסוק מתכוון לכל עשר המכות ובתוכם גם מכת בכורות, ויש להבין, הלוא מכת בכורות היתה בחצי הלילה בשעה של חושך ואפילה, וכיצד נאמר גם בה "לעינינו", הרי אי אפשר לראות בחושך, והדבר יובן על פי דברי הזוהר הקדוש (ח"ב ל"ח א') שבלייל יציאת מצרים הלילה האיר כיום בתקופת תמוז, וממילא היתה גם מכת בכורות "לעינינו".

(הגה"ק רבי שלמה אלקבץ זיע"א)

שמור את יום השבת לקדשו כאשר ציוך ה' אלקיך (ואתחנן ה' – י"ב)

אמרו חז"ל (חגיגה י' ע"א) שרוב הלכות שבת ניתנו למשה רבינו ע"ה בעל פה, "מקרא מועט והלכות מרובות". ע"כ נאמר "שמור את יום השבת לקדשו כאשר ציוך ה' אלקיך" בעל פה, וכשם שדרשו חז"ל (חולין כ"ח ע"א) על הפסוק (ראה י"ב – כ"א) "וזבחת כאשר צויתך" שנצטוה משה רבינו על הלכות השחיטה לפרטיהן, כך נצטוה על הלכות שבת לפרטיהן.

(החפץ חיים זיע"א)